

NOTULEN van de vergadering van stemgerechtigde aangeslotenen, gehouden op zaterdag 18 juni 2022 in De Balie te Amsterdam

Aanwezig namens het bestuur:

De heer F. Rottenberg, voorzitter
De heer M. Verhoef, penningmeester
De heer F.A. Ribbens, secretaris
Mevrouw A. Bon, vicevoorzitter
De heer A. Roskam, bestuurslid
De heer J. Thijssen, bestuurslid
Mevrouw M. Smits, bestuurslid
De heer R. Bogaarts, bestuurslid

Aanwezig namens de directie:

Mevrouw H. Verschuur, directeur Lira

Aanwezig namens het bureau:

De heer Hein van Leeuwen, directeur Cedar
De heer Jochem Donker, hoofd juridische zaken Cedar
Mevrouw T. van Hattem, teamleider Lira
De heer J. Laros, beleidsmedewerker Lira
Mevrouw J. Haagmans, beleidsmedewerker Lira
De heer M. van Dam, medewerker Lira
Mevrouw M. Kolman, medewerker Lira
Mevrouw M. Bovet, medewerker Lira
Mevrouw C. Mulder, medewerker Lira
Mevrouw S. Bemer, medewerker Lira (notulen)

Agenda

15.45 - 16.00 uur	Virtuele ontvangst voor Lira-aangeslotenen
16.00 - 16.45 uur	Jaarvergadering van Stichting Lira Jaarverslag 2021, beleid 2022 en verder • Toelichting door bestuur en directie• Gelegenheid voor de aangeslotenen om vragen te stellen en hun oordeel uit te spreken over het door Lira gevoerde beleid en te voeren beleid en over het door het Lira Fonds gevoerde en te voeren beleid inzake sociale, culturele doelen. Benaming en herbenaming bestuursleden • Rien Verhoef voor herbenaming als penningmeester door de vergadering van stemgerechtigde aangeslotenen op niet-bindende voordracht van het bestuur.• Annemarie Bon voor herbenaming als bestuurslid op bindende voordracht van de Auteursbond. Zo nodig: stemming over de kandidaten. Rondvraag en sluiting
17.00 - 17.30 uur	Poetry slam: vier ervaren dichters nemen het tegen elkaar op
17.30 - 18.30 uur	Borrel
18.30 - 20.30 uur	Diner

Opening

De voorzitter, Felix Rottenberg, opent de jaarvergadering om 16:00 uur en heet de aanwezigen in de zaal en online van harte welkom. Lira telt zo'n 15.000 aangesloten schrijvers, vertalers en journalisten. Felix Rottenberg is sinds 2016 voorzitter van Lira, één van zijn meest dierbare opdrachten. Zijn voorganger Kees Holierhoek was vanaf 1986 bezig het stelsel van collectief beheer op briljante wijze te arrangeren voor tekstauteurs. Hij was scenarist en schrijver van onder meer Klaverweide en Soldaat van Oranje maar vooral ook een excellent bestuurder. In bijna 30 jaar heeft hij kolossaal werk verricht.

Op dit moment zit Lira in een fase dat er onderhandeld moet worden over VOD, er komt hopelijk eindelijk een aanpassing in de wet, het machtige onderhandelingsblok van de distributeurs, de producenten en de omroepen willen echter graag voorkomen dat de grondslag verankerd in de wet wordt. Lira verdeelt vergoedingen onder alle makers, dat loopt goed dankzij de dienstverlening van Cedar: de backoffice en het servicecenter onder leiding van directeur Hein van Leeuwen.

De voorzitter stelt het bestuur voor.

Jaarverslag 2021, beleid 2022 en verder

Directeur Hanneke Verschuur, penningmeester Rien Verhoef, bestuursleden Annemarie Bon en Franky Ribbens geven een toelichting op het jaarverslag 2021 en het beleid 2022 en verder. Voor de aangeslotenen is er gelegenheid om vragen te stellen en hun oordeel uit te spreken over het door Lira gevoerde en te voeren beleid en over het door het Lira Fonds gevoerde en te voeren beleid inzake sociale, culturele en educatieve doelen.

Hanneke Verschuur licht toe dat ook 2021, net als het voorgaande jaar, voor een groot deel in het teken van Corona stond. Voor veel schrijvers, vertalers en journalisten vielen opdrachten, voordrachten en lezingen weg. Bibliotheken, theaters en podia sloten opnieuw hun deuren en prijsuitreikingen en festivals werden afgelast. Gelukkig kon Lira via het Steunfonds Rechtensector in 2021 nog eens 1,15 miljoen euro OCW-subsidie (bovenop een half miljoen in 2020) ter beschikking stellen voor nieuwe projecten en werkbeurzen. De stichtingen Steunfonds Auteurs van de Auteursbond en het Matchingfonds van de Coöperatie hebben succesvol de drie werkbeurzenregelingen voortgezet die zij in 2020 hadden opgestart met een eerdere tranche (half miljoen) OCW-ondersteuning.

Voor Lira's eigen medewerkers betekende het nog een jaar van veel thuiswerken en videovergaderingen want het kantoor was maandenlang gesloten. Ondanks dat er inmiddels meer gewenning is, vergt deze manier van werken meer afstemming en tijd en aandacht, maar het team heeft zich opnieuw kranig geweed.

In 2021 ontving Lira op basis van een akkoord met RODAP (het samenwerkingsverband van omroepen, producenten en distributeurs) een nabetaling van extra vergoedingen vanaf 2015 voor onder meer kabel radio. Die vergoedingenstroom wordt daarmee na jaren weer in ere hersteld.

Vanaf vorig jaar gebruikt Lira een nieuwe versie van het aansluitingscontract. Dat is in lijn gebracht met nieuwe wet- en regelgeving en is inmiddels al door zo'n anderhalf duizend auteurs getekend. Stukje bij beetje zullen alle aangeslotenen bij Lira bericht ontvangen met de vraag om het nieuwe contract via de portal te ondertekenen, ter vervanging van het oude contract.

Bij bijna alle uitkeringen die Stichting Lira doet, houden wij een percentage in ter besteding aan sociale, culturele en educatieve doelen, de zogeheten 'socu-inhoudingen'. In 2021 was de socu-inhouding vastgesteld op 7,5% - net als in 2020. Dit geld wordt door Lira Fonds besteed aan sociale, culturele en educatieve doelen: de beroepsorganisaties, rechtshulp voor auteurs, beroepsopleidingen en trainingen, festivals, prijsuitreikingen, schrijfpoddrachten en voordrachten.

Per eind 2021 is het Auteursfonds Reprorecht afgewikkeld en opgegaan in het Lira Fonds. Voorheen werden daaruit met name wetenschappelijke en journalistieke doelen gesteund, die voortaan via Lira Fonds kunnen aanvragen. Lira Fonds is in 2021 gestart met de Beurzenregeling Wetenschappelijke Boeken. Vier Nederlandse wetenschappelijk onderzoekers hebben een beurs ontvangen van 37.500 euro om een Nederlandstalig non-fictieboek te schrijven. Bij succes wordt de regeling geprolongeed.

Financiële toelichting

Penningmeester Rien Verhoef start zijn toelichting met de slogan: wind, sneeuw en regen, wij kunnen er wel tegen. In 2021 had Lira een incasso van 31 miljoen euro. Rien Verhoef licht toe dat ook vorig verslagjaar de coronacrisis nog de economie domineerde, en dus ook ons eigen hoekje daarvan. Toch leek opnieuw de 'individuele' kant van onze sector het meest getroffen – honoraria voor opdrachten, royalty's e.d. – want als behartiger van uw collectieve aanspraken en rechten had Lira gewoon een goed jaar. Incasso en repartitie waren onverminderd hoog, zodat de kosteninhouding alweer voor het derde jaar op rij op 8 procent kon worden gehouden. Uitzondering was opnieuw de Leenrecht-incasso, waarvan de structurele daling van de afgelopen jaren nog eens versterkt werd door de bibliotheeksluitingen tijdens de coronalockdowns.

In de incasso en verdeling zitten overigens enkele vertekeningen. De incasso Reprorecht lijkt met zo'n 8,5 miljoen nagenoeg gehalveerd ten opzichte van 2020, maar in dat jaar incasseerde Lira twee voorgaande jaren tegelijk. De incasso BMS steeg met een kleine 4 miljoen maar liefst meer dan 50 procent, maar daarin was een aanzienlijke nabetaling vanaf 2015 begrepen. En tot slot is de daling bij Leenrecht Geschriften nog geflatteerd, dankzij een eenmalige nabetaling uit België voor de jaren 2016-2020.

Wat de nabije toekomst betreft is onze hoop gevestigd op een compensatie van overheidswege voor de weggelekte leenvergoedingen ten gevolge van de Bibliotheek op School, in de jaren dat deze dBos nu bestaat.

In de verdere toekomst droomt de penningmeester van nieuwe incassostromen. Zo heeft de Europese Unie drie jaar geleden auteursrechtregels opgesteld en aangenomen die Google en andere online platforms verplichten om muzikanten, artiesten, auteurs, nieuwsuitgevers en journalisten voor het gebruik van hun werk te betalen. En inmiddels heeft Google inderdaad met meer dan 300 uitgevers in Europa afspraken gemaakt om te betalen voor hun nieuws en zal het een tool gaan uitrollen om het voor andere uitgevers gemakkelijk te maken zich voor deze regeling te gaan aanmelden.

Nu leert de ervaring natuurlijk dat meestal veel geduld en lange adem en duwen en trekken nodig zijn voordat een deel van zulke nieuwe geldstromen ook naar ons doorsijpelt, maar ergens moet altijd een begin worden gemaakt en dat begin is er nu.

De penningmeester dankt tot slot de directie en de afdeling Financiën van dienstverlener Cedar, voor de als altijd geoliede samenwerking.

Vraag van een aangeslotene: geven de grafieken 'ontwikkeling rechtenopbrengst' en 'ontwikkeling repartities' geen vertekend beeld doordat corona ontwikkelingen hierin zijn meegenomen? Corona ontwikkelingen hebben vooral negatieve invloed op de Leenrecht Geschriften incasso, maar niet zozeer op bijvoorbeeld de BMS incasso of de e-lending incasso (die laatste is juist gestegen). Het beeld is dus gedifferentieerd. De ontwikkelingen over de Leenrecht incasso zijn goed te volgen bij Stichting Leenrecht (www.leenrecht.nl).

Vraag van een aangeslotene: het is fijn dat de mogelijkheid Google als inkomstenbron voor auteurs ergens ver achter de horizon schijnt. De uitgevers van NDP Nieuwsmedia hebben voor dit doel hun eigen collectieve beheersorganisatie opgericht. Zij zitten al klaar om hiervoor te incasseren waarbij de auteur uit het oog wordt verloren. De Auteursbond levert graag een bijdrage om NDP Nieuwsmedia hierop te wijzen.

Vraag van een aangeslotene: welk percentage van de BMS incasso komt uit het buitenland? Stijgt of daalt dat percentage ten opzichte van de voorgaande jaren? Het fluctueert per jaar, maar wij zijn een importerend land en op het totaal van onze ontvangsten zijn die uit het buitenland niet zoveel. Lira is een netto betaler aan het buitenland, met overigens als bijkomend voordeel dat de socu inhoudingen dan relatief veel bijdragen. In 2021 heeft Lira 1,6 mio ontvangen van de zusterorganisaties, dat is over alle geldstromen bezien en inclusief 750.000 Belgisch leenrecht. Lira is in gesprek met de Belgische en Franse zusterorganisaties, omdat we merken dat er geen Europese harmonisatie is. De rechtssystemen sluiten niet goed op elkaar aan en dat leidt er met name bij de BMS vergoedingen uit België toe dat daar een onbalans wordt gevoeld.

Vraag van een aangeslotene: is er een nieuw e-lending convenant afgesloten voor luisterboeken waarbij er geen vergoeding aan de makers wordt uitgekeerd? Er bestaat een e-lending convenant waar Lira en de Auteursbond partij in zijn. Maar dat convenant is beperkt en gaat niet over luisterboeken. Lira int dus niet voor uitleningen van luisterboeken op grond van het convenant en het logisch gevolg is dat we er dan ook niet voor uitkeren. Luisterboeken zouden ook onder het convenant kunnen vallen maar daar moet dan eerst het gesprek worden aangegaan met de andere stakeholders zoals de KB, uitgevers, visuele makers en de VOB. Bij de evaluatie van het huidige convenant hebben de Auteursbond en Lira aangegeven graag het gesprek over luisterboeken te starten. De uitgevers volgen op dit moment een andere route en hebben recent Fluister opgezet. De Auteursbond laat weten dat er sinds vorig jaar een nieuw modelcontract oorspronkelijk werk is. Daarin is tegemoet gekomen aan een regeling digitale luisterboeken: oorspronkelijke auteurs krijgen 25% van de opbrengst - dus ook voor Fluister en uitleningen via bibliotheken. Ze roept de auteurs op om hun royaltystatement volgend jaar goed in de gaten te houden vanwege deze afrekening. Dit betreft nieuw afgesloten contracten en oorspronkelijk werk en geldt niet voor vertaald werk.

dBos

Vicevoorzitter Annemarie Bon neemt het woord over de Bibliotheek op School. Soms blijkt praten en diplomatiek overleggen niet genoeg, dan is stevige actie nodig. Het gaat over het jarenlange weglekken van leenrechtvergoeding door het verplaatsen van collecties van openbare bibliotheken naar scholen.

Annemarie Bon woont in Den Bosch en moet helaas bekennen dat de vorige directeur van de bibliotheek in haar woonplaats het concept voor schoolbibliotheken bedacht heeft. Door gebruik te maken van de onderwijsvrijstelling en met bovendien een flinke subsidie van de gemeente wist hij te realiseren dat elke Bossche school een eigen bibliotheek kreeg, waar kinderen met een pasje van de bieb ook boeken mee naar huis konden nemen. Tevens werden alle wijkfilialen opgeheven, zodat in haar mooie stad alleen in het centrum nog een bibliotheek is. Het was een regelrechte route om leenrecht te ontduiken. De nieuwe directeur heeft inmiddels dit gelukkig teruggedraaid.

Uiteindelijk werd *De Bibliotheek op School* opgenomen in het programma Kunst van Lezen, gesubsidieerd door de overheid. Een heel goed programma, want de leesvaardigheid in Nederland staat ernstig onder druk. Een kwart van de 15-jarigen verlaat laaggeletterd het onderwijs, waardoor ze zich in feite niet kunnen redden in onze maatschappij. De leesmotivatie onder jongeren is zelfs de laagste van de hele wereld.

Het bezwaar voor kinder- en jeugdboekenschrijvers is echter dat er over al die boeken heel vaak geen leenrecht wordt afgedragen. Voor de meeste jeugdboekenschrijvers heeft de introductie van de Bibliotheek op School een forse daling in leenrechtvergoeding betekend. Na jarenlang overleg met de VOB en met alle partijen in het veld is vorig jaar namens de Auteursbond, uitgevers en de BNO een brandbrief aan minister Van Engelshoven gestuurd en onder het motto 'Neem de regie' werd een actie op touw gezet door de jeugdboekenauteurs. De minister nam de

brandbrief persoonlijk aan en heeft in werking gezet dat er nu een voorstel klaarligt om de wet te wijzigen door de onderwijsvrijstelling aan te passen. Daarnaast is het de bedoeling dat OCW de leenrechtvergoeding voor jeugdboekenauteurs via dBos op zich gaat nemen, niet alleen in de toekomst maar ook over de afgelopen jaren.

VOD

Secretaris Franky Ribbens is scenarist en licht de status toe van de collectieve rechtenvergoedingen van de scenaristen, in het licht van een naderende aanpassing van het Auteurscontractenrecht dat in 2015 in werking trad.

Na jaren van juridisch getouwtrek, waarbij de kabeldistributeurs weigerden vergoedingen te betalen aan de filmmakers, kregen scenarioschrijvers, regisseurs en hoofdrolacteurs in 2015 met de invoering van het Auteurscontractenrecht een wettelijke vergoedingsaanspraak op een billijke en proportionele vergoeding wanneer hun film of serie op tv wordt uitgezonden. Na jaren stagnatie van de kabelgelden, kwam er eindelijk weer de kabelgeldstroom op gang.

In 2015 koos de wetgever er echter voor om *die andere exploitatie* (Video On Demand) uit te zonderen van het verplicht collectief beheer. Daarmee stonden de makers voor die -in belang toenemende- exploitatie meteen flink op achterstand. Voor VOD kwam er, onder druk van de politiek, een vrijwillige vergoedingsregeling.

De gedachte was zeven jaar geleden, dat de streamingmarkt nog tot ontwikkeling moest komen en toentertijd nog niet direct belast moest worden met een wettelijke verplichting. Inmiddels weten we wel beter. VOD is een groeimarkt en de CBO's van de makers zijn dankzij deze uitzondering in de wet volledig afhankelijk van de gezamenlijke bereidwilligheid van omroepen, producenten, distributeurs en streamingdiensten. Resultaat: na 13 jaar onderhandelen (PAM en RODAP zijn beiden in 2009 opgericht met het oog op VOD) en na 7 jaar ervaring met een vrijwillig collectief vergoedingsmodel, incasseert LIRA op dit moment nagenoeg geen vergoedingen voor de online exploitatie van onze werken. In 2021 heeft daarom zelfs geen verdeling plaatsgevonden. Ook zijn nauwelijks gebruiksgegevens beschikbaar.

Het is dus van belang dat ook voor Video on Demand verplicht collectief beheer gaat gelden. Op 30 maart dit jaar is een PAM delegatie van vertegenwoordigers van de schrijvers, regisseurs en acteurs en hun beroepsorganisaties en CBO's naar Den Haag afgereisd om dit voor het voetlicht te brengen.

Hoewel het uitgangspunt van het wetsvoorstel goed is, blijft er nog best het een en ander te wensen over. Bovendien kan er in de tussentijd nog veel gebeuren, dus het is zaak om de ontwikkelingen in politiek Den Haag goed te blijven volgen en de zorgen en belangen van de makers onder de aandacht van beleidsmakers en Kamerleden te brengen.

Oordeel en stemming over het gevoerde en te voeren beleid

De voorzitter vraagt of de aangeslotenen zich met het gevoerde en te voeren beleid kunnen verenigen. De aangeslotenen stemmen in met het gevoerde en te voeren beleid van Lira en Lira Fonds. De voorzitter dankt de relaties voor het vertrouwen in het beleid dat we voor beide stichtingen hebben gevoerd.

Benoeming en herbenoeming bestuursleden

Rien Verhoef voor herbenoeming als penningmeester door de vergadering van stemgerechtigde aangeslotenen op niet-bindende voordracht van het bestuur.

Er zijn geen tegenkandidaten gesteld. Rien Verhoef wordt voor een periode van drie jaar herbenoemd.

Annemarie Bon voor herbenoeming als bestuurslid op bindende voordracht van de Auteursbond.

Er zijn geen tegenkandidaten gesteld. Annemarie Bon wordt voor een periode van drie jaar herbenoemd.

De voorzitter dankt de bestuurders voor hun inzet de afgelopen jaren en feliciteert ze met hun herbenoemingen.

Rondvraag en sluiting

De voorzitter dankt de aangeslotenen voor hun online aanwezigheid en sluit de vergadering om 17:15 uur.

Poetry slam

Onder begeleiding van presentator Joost Oomen en stemadviseur Lemuël de Graav nemen Monique Hendriks, Benzokarim, Mahat Arab en Suzanne Krijger het tegen elkaar op in deze slam. Ieder krijgt drie minuten om een gedicht voor te dragen. Lemuël de Graav wijst Mahat Arab en Suzanne Krijger als finalisten aan. Samen krijgen ze zeven minuten, waarin ze elkaar al improviserend en op rijm, verbaal de maat gaan nemen. Na deze roast is Suzanne Krijger de winnaar van de Lira Poetry Slam.